

Spring Economic Forecast fra Europakommisjonen

Felles rapport fra EU-delegasjonen og OECD-delegasjonen

Utarbeidet av finansråd Lars-Erik Østby og arbeids- og sosialråd Jacob Hanssen ved EU-delegasjonen og finansråd Erik Storm ved OECD-delegasjonen

1. Hovedpunkter

- I de nye prognosene fra Europakommisjonen som ble lagt fram i dag, er anslagene for vekst i BNP både for inneværende og neste år justert noe ned. Kommisjonen legger i sin siste prognose til grunn at også EU samlet er i svak resesjon (- 0,1 prosent) i inneværende år. For øvrig er bildet stort sett det samme som i forrige prognose i februar (Winter forecast). Det antas at det blir et omslag til positiv vekst i annet halvår i år, og at veksten vil bli moderat positiv i 2014.
- For EU samlet venter Kommisjonen at veksten i BNP vil øke fra - 0,1 prosent i år til 1,4 prosent i 2014, og for euroområdet ventes veksten å tilta fra - 0,4 prosent i år til 1,2 prosent neste år.
- For alle de fem største økonomiene i EU (Tyskland, Frankrike, Italia, Spania og Storbritannia) er vekstanslagene for 2013 nedjustert i størrelsesorden 0,1 til 0,3 prosentpoeng. Kommisjonen venter at Tyskland og Storbritannia vil få en vekst på om lag ½ prosent, mens Italia og Spania vil få en nedgang i BNP i størrelsesorden 1 ½ prosent.
- Europakommisjonen viser til at veksten i EU er for svak til at arbeidsledigheten vil reduseres på kort sikt. Kommisjonen forventer at arbeidsledigheten i EU samlet vil stige til 11,1 prosent i 2013 for deretter å ligge flatt i 2014. For eurosonen anslår Kommisjonen en arbeidsledighet på 12,2 prosent i år og en svak nedgang i 2014.
- For 2013 kommer vekstbidragene i hovedsak fra eksport, men fra 2014 venter Kommisjonen at intern etterspørsel (forbruk og investeringer) i EU vil ta seg opp og være hoveddrivkraften bak den ventede oppgangen i EUs økonomi.
- Selv om mange av landene i EU har gjennomført politisk kontroversielle tiltak for å styrke de offentlige finansene, har flere land problemer med å holde tidsplanen for å komme ned på de avtalte nivåer for de offentlige budsjettunderskuddene (maksimalt tre prosent budsjettunderskudd som prosent av BNP). EU sentralt har akseptert at flere av medlemslandene trenger mer tid på å nå målene for budsjettunderskudd.
- De offentlige budsjettunderskuddene ble redusert i mange av medlemslandene i 2012, og forventes å reduseres noe også i 2013. Til tross for dette har offentlig gjeld som andel av BNP fortsatt å øke i euroområdet, men også i EU samlet. I eurosonen forventes gjeldsandelen å øke til 96 prosent av BNP i 2014, mens andelen i EU vil øke til vel 90 prosent i 2014. Når gjeldsandelen

fortsetter å øke til tross for at budsjettunderskuddene reduseres, skyldes det dels at BNP-veksten er svak, og dels at mange av medlemslandene fortsatt har store budsjettunderskudd selv om de er redusert.

- Mot slutten av 2012 hadde både privat forbruk og private investeringer falt i fem kvartaler på rad. Kommisjonen forventer svak utvikling i disse etterspørselskomponentene også i 2013, men at de vil bidra positivt til veksten i BNP i 2014.
- Kommisjonen fremhever at det fremdeles er betydelig risiko knyttet til anslagene, og at det fortsatt er nedsiderisikoen som er dominerende. Kommisjonen viser til at effektiviteten i gjennomføringen av strukturreformer og tiltak for bedring av de offentlige budsjettbalansene er avgjørende for å unngå at det igjen oppstår uro i finansmarkedene. Kommisjonen har videre lagt «uendret politikk» til grunn for sin prognose. Bare effektene av vedtatte budsjetter og reformprogrammer er inkludert i anslagene, og hvis medlemslandene får behov for flere eller kraftigere innstramningstiltak vil dette bidra til lavere vekst. Endelig advarer Kommisjonen om at en fortsatt svak utvikling i arbeidsmarkedene kan føre til sosial uro som vil kunne påvirke tilliten i markedene negativt.
- Det er fortsatt betydelige forskjeller i vekstutsiktene mellom medlemslandene i EU. Kommisjonen venter at veksten i Tyskland og Storbritannia vil tilta gradvis på grunn av økt innenlandsk etterspørsel. For Tyskland legges det også vekt på et velfungerende arbeidsmarked og tiltakende lønnsvekst. Det ventes at veksten i Frankrike vil stagnere i inneværende år, med svak eksport, nedgang i investeringer og ingen endring i privat forbruk. Både i Italia og Spania ventes et ytterligere fall i BNP på om lag 1 ½ prosent i inneværende år. I Italia har det vært nedgang i disponibel inntekt, lav tiltro i markedene og lav tilgang på kreditt til bedrifter og husholdninger. Veksten i Spania holdes fortsatt nede av effektene fra reformer og tiltak i privat og offentlig sektor.

Det vises til den vedlagte tabellen som viser anslagene for BNP-vekst i Europakommisjonens prognose, og hvordan disse anslagene har blitt endret over de siste par årene.

2. Sammenlikning av anslagene for vekst og sysselsetting med de siste prognosene fra OECD og IMF

Etter de forrige anslagene fra Europakommisjonen i februar har OECD i mars lagt fram sine Interim Assessments for G7-landenes utvikling fram til 2. kvartal 2013, og IMF la fram nye anslag i World Economic Outlook i april. I hovedsak er bildet de to organisasjonene tegner av utviklingen framover godt i tråd med anslagene i Kommisjonens vårrapport. OECD gir ikke årsanslag i sine prognoser, men IMF venter en BNP-vekst i euroområdet på - 0,3 prosent i 2013 og 1,1 prosent for 2014. OECD er nå inne i en runde med å forberede anslagene til Economic Outlook som kommer i slutten av mai, og så langt ser det ut som om anslagene fra OECD vil ligge nær opp mot det IMF og Kommisjonen legger til grunn. Vurderingene av risikobildet ser også ut til å være ganske sammenfallende mellom de tre organisasjonene. Omslagene er basert i stor grad på en forventning om at husholdningene og bedriftene

etter hvert vil øke sin etterspørsel etter varer og tjenester, selv om det er lite som så langt tyder på at omslaget allerede har kommet. Utviklingen i arbeidsmarkedet i EU-området er også svært svak, og vil trolig bidra til å holde etterspørselen nede også de nærmeste månedene. IMF venter en økning i ledigheten i euroområdet fra 11,4 prosent i 2012 til 12,3 prosent i 2013. De anslår at ledigheten holdes på samme nivå i 2014. Dette er da noe mer pessimistisk enn hva Kommisjonen legger til grunn. IMF og OECD peker også på at det er risiko knyttet til en normalisering av de pengepolitiske stimulansene i USA, og effektene av de innstrammingene som nå ligger inne som følge av de automatiske budsjettkuttene. På kort sikt vil den økonomiske politikken som føres i Japan både med sterke pengepolitiske- og finanspolitiske stimulanser kunne bidra til å trekke opp veksten i verdensøkonomien, men både USA og Japan blir sterkt anbefalt å legge fram troverdige planer for hvordan de store budsjettunderskuddene og den høye gjelden skal kunne reduseres over tid. Dette vil også kunne ha betydning for vekstutsiktene for EU framover siden usikkerheten knyttet til disse store økonomiene bidrar til å øke usikkerheten generelt både i finansmarkedene og med hensyn til hva som er en rimelig vekstbane framover.

3. Kommentarer

I tråd med de seneste prognosene fra Europakommisjonen, har Kommisjonen også denne gangen nedjustert anslagene på kort sikt. Kommisjonen opprettholder imidlertid troen på at det vil komme et omslag i EU i løpet av annet halvår 2013, og at veksten vil ta seg opp ytterligere i 2014. Som nevnt mener Kommisjonen at det vil være intern etterspørsel som vil ta over som vekstimpuls. Det er imidlertid ikke lett å se tegn til et slikt forløp i korttidsstatistikkene. Flere spørreundersøkelser viser at det fortsatt er svak tiltro til de økonomiske utsiktene, og det tyder ikke på at bedriftenes investeringer vil ta seg opp med det første. Den vedvarende høye arbeidsledigheten vil heller ikke bidra til en økning i husholdningenes etterspørsel.

Europakommisjonen opprettholder hovedinnretningen for den økonomiske politikken ved å understreke behovet for strukturreformer og vekstvennlig innretning av den finansielle konsolideringen. Kommisjonen er imidlertid pragmatisk i den praktiske gjennomføringen av denne politikken, blant annet ved å gi landene mer tid til å nå målene for offentlige finanser. På den ene siden bidrar dette til mindre omfang av innstramningstiltak på kort sikt. På den annen side vil perioden med innstramminger vare lengre fram i tid. Dette tyder på at man fortsatt må forvente negative vekstimpulser fra offentlig sektor framover.

Større ro i finansmarkedene og ro rundt euroen i løpet av det siste året har bidratt i retning av en normalisering i finansmarkedene, men denne forbedringen har fortsatt ikke slått ut i realøkonomien. Også dette illustrerer at krisen i EU og euroområdet ikke bare dreier seg om tilliten i finansmarkedene, men om underliggende strukturelle forhold i realøkonomien. Godt fungerende finansmarkeder er en nødvendig, men ikke tilstrekkelig forutsetning for at veksten i EU skal ta seg opp. Situasjonen i finansmarkedene i medlemslandene er dessuten blandet, særlig har små og mellomstore bedrifter fortsatt problemer med å skaffe finansiering i mange land.

BNP-vekst, prosentvis endring fra året før

(2013 og 2014: Europakommisjonens anslag på ulike prognosetidspunkter)

	2010	2011	2012	2013					2014		
Prognose- tidspunkt				Nov 2011	Mai 2012	Nov 2012	Feb 2013	Mai 2013	Nov 2012	Feb 2013	Mai 2013
EU27	2,1	1,6	-0,3	1,5	1,3	0,4	0,1	-0,1	1,6	1,6	1,4
Euro- området	2,0	1,4	-0,6	1,3	1,0	0,1	-0,3	-0,4	1,4	1,4	1,2
Tyskland	4,2	3,0	0,7	1,5	1,7	0,8	0,5	0,4	2,0	2,0	1,8
Frankrike	1,7	1,7	0,0	1,4	1,3	0,4	0,1	-0,1	1,2	1,2	1,1
UK	1,8	1,0	0,3	1,5	1,7	0,9	0,9	0,6	2,0	1,9	1,7
Spania	-0,3	0,4	-1,4	1,4	-0,3	-1,4	-1,4	-1,5	0,8	0,8	0,9
Italia	1,7	0,4	-2,4	0,7	0,4	-0,5	-1,0	-1,3	0,8	0,8	0,7
Hellas	-4,9	-7,1	-6,4	0,7	0,0	-4,2	-4,4	-4,2	0,6	0,6	0,6